

למורה

זיכרון בסלון זו יוזמה חברתית שמבקשת למחזר על זיכרון השואה חי ורלוונטי ולאורך השנים הפכה להיות מסורת ישראלית. בכל שנה בערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה מתכנסים 2 מיליון איש הארץ ובעולם למפגשי זיכרון בסלון. לקראת יום הזיכרון הקרוב אנחנו מזמינים אתכם לזאת עם התלמידים למסע בין שירי 'פסקול שלישי' ולהכיר אותם לזיכרון השואה מנקודת מבט של בני הדור השלישי והרביעי ודרך השירים שכתבו.

פסקול שלישי הוא אלבום מוזיקלי, שיצא לקראת יום הזיכרון לשואה ולגבורה 2023. האלבום, בהשתתפות מגוון רחב של יוצרים ישראלים: מוזיקאים, מעבדים ומפיקים, כולל 14 שירים חדשים מקוריים, שכתבו מעבד לעיניהם של בני הדור השלישי, והשראת סיפוריהם וחוויותיהם האישיות של ארצי שואה עם הם נפגשו במפגש קרוב ואינטימי.

המערך שיוצר הקרוב נעמיק יחד ב'שיר מספר'. שיר שכתבו על סיפורו של מדרכי צ'נובר ארצי השואה. סיפור של גבורה, פרידה, אהבה ותקווה. השיר במספר את סיפורו של מדרכי בתקופת המלחמה מתחיל במספר שמקום או על היד, המספר שקיבל באולוויץ-81434.

שיר מספר - גיא מזיג, דורון מדלי, הראל סקעת, טל קסטיאל, יונתן רזאל

הסיפור מאחורי השיר לצפייה לחצו כאן

"שיר מספר" נפתח עם המספר שעל ידו של שורד השואה מרדכי צ'נובר, איתו נפגשו היוצרים במסגרת הפרויקט וחגגו איתו את יום הולדתו ה-100. סיפור ההישרדות שלו מלא בסיטואציות קשות, בכל אחת מהן הוא היה אמור למות, אבל בכל פעם, ברגע האחרון, החיים נתנו לו עוד הזדמנות.

"כל אחד מאיתנו זרק לאוויר את מה שהכי נחרט לו בראש מהסיפור" מספרים היוצרים על תהליך הכתיבה: "אחד זכר את יד האלוהים המכוונת, שני זכר את פרטי הסיפורים ואת החיפוש אחרי אבא, שלישי זכר את המספר על היד, אבל הפרט המדהים עבורנו היה שבתוך כל הזוועות באושוויץ, הייתה גם מנדולינה. כלי נגינה שמזכיר את החיים לפני המלחמה, ומופיע שוב במרכז הסיפור במחנה ההשמדה. לכן, בסוף כל פרק בשיר, בחרנו לתת למנדולינה לנגן את המנגינה.

גם הלחן הוא במנגינה יהודית בניחוח אירופאי ישן, שיש בה הרבה עצב מהול באופטימיות חסרת תקנה - ממש כמו סיפורו של מרדכי צ'נובר.

*למורה: במערך הקרוב לא נצליח לצלול לסיפורו של מדרכי צ'נובר. אנחנו ממליצים להקדים לשיעור הזה בצפיה משותפת של העדות המלאה של מרדכי.

 לצפייה לחצו כאן

פתיחה (10 דק')

משתפים (אפשר במליאה או בזוגות) - מה המשמעות של מוזיקה בחיינו? למה צריך שירים?

פסקול שלישי (15 דק')

שואלים את התלמידים איזה שירי שואה הם מכירים ומתי נכתבו? (אפשר לבדוק בטלפונים?)

כתבו את התשובות על הלוח, נסו להבין עם הילדים האם באמת מדובר בשיר שנכתב על תקופת השואה או שאנחנו פשוט 'רגילים' לשיר אותו בימים עצובים

דיון:

- ▲ אילו שירים הם שירים שנכתבו ממש על השואה ואילו הם שירים עצובים או שירי יום הזיכרון?
- ▲ מהם השירים ה"עכשוויים" יותר? האם יש בכלל שירים שנכתבו על השואה מהתקופה האחרונה? למה לא?
- ▲ מי כתב את השירים שאנחנו מכירים? (דור ראשון/שני/שלישי)

*למורה: המטרה היא להראות לתלמידים את מאחורי הקלעים של הפרויקט פסקול שלישי - למה הפרויקט הזה נוצר? מוזיקה זה דבר משמעותי בחיינו ומוזיקה מתחדשת כל הזמן בהתאם לתקופה, אבל בשירי זיכרון השואה לא היה חידוש ולא הייתה המשכיות של הדור השלישי שיגיד ויזכור דרך המוזיקה עד הפרויקט הזה. במידה והתלמידים לא מכירים שירי יום הזיכרון לשואה - אפשר רק לשאול את השאלות.

▲ מראים את מאחורי הקלעים של הפסקול: [לצפייה לחצו כאן](#)

ניתן להראות לתלמידים דקה מהפרויקט:

*למורה: להרחבה על הפרויקט - כתבה מחדשות 2 על הפרויקט [לצפייה לחצו כאן](#)

שיר מספר - בהשראת מרדכי צ'כנובר (20 דק')

"שיר מספר" נפתח עם המספר שעל ידו של שורד השואה מרדכי צ'כנובר, איתו נפגשו היוצרים במסגרת הפרויקט וחגגו איתו את יום הולדתו ה-100. סיפור ההישרדות שלו מלא בסיטואציות קשות, בכל אחת מהן הוא היה אמור למות, אבל בכל פעם, ברגע האחרון, החיים נתנו לו עוד הזדמנות.

▲ רואים את הקליפ של השיר ומחלקים גם את המילים - [לצפייה לחצו כאן](#)

שאלים את התלמידים בכיתה

אפשר לחלק את הכיתה לקבוצות ולאפשר שיח בקבוצות קטנות.

- ▲ למה התחברתי? לאיזה משפט?
- ▲ "אני חי בין מטה ללמעלה, לא עוצר, ממשיך ללכת הלאה" - מה עוזר לי להמשיך ללכת הלאה גם כשקשה?
- ▲ מה נותן לי תקווה, כוח היום?
- ▲ מה השיר מספר לי? מה המסר שהוא רוצה להעביר לי?

קוראים ביחד את הפזמון:

"בוחר חיים מתחנה לתחנה | רעשים הופכים למנגינה | אצבעות שבורות ואמונה | מנגן על מנדולינה ישנה"

דיון - במליאה או בקבוצות:

- ▲ מה לדעתכם נתן למרדכי את הכוח להמשיך?
- ▲ "בוחר חיים מתחנה לתחנה" - הבחירה בחיים, למה הכוונה לדעתכם? למה זה עניין של בחירה?
- ▲ למה להתעסק בטוב, בחיים כשמדברים על השואה (ולא במתים)?
- ▲ "ובמקום לשכוח רק זוכר, המספר איתי להישאר" - השיר מתייחס גם לזיכרון ולשכחה - למה חשוב לזכור את השואה? אולי עדיף שלא נזכור?

*למורה: אפשר גם להראות את הקליפ של מרדכי צ'כנובר שמבקש ממהדורות הבאים להמשיך לספר את הסיפור

▲ [לצפייה לחצו כאן](#)

סיכום (5 דק')

רבים רואים בשואה את הנקודה השחורה ביותר בהיסטוריה של המין האנושי בכלל ושל העם היהודי בפרט. אבל גם בתוך כל הרוע, האלימות והשנאה- היו רגעים נדירים של יופי, חסד אנושיות ותקווה. גם היום, 80 שנה אחרי, קשה להאמין וקשה להבין כיצד היו כאלה שבחרו בחיים. שהתעקשו, חרף כל מה שקורה מסביב, להמשיך להאמין בטוב וברוח האדם. הם המשיכו לאהוב ולהאמין וכיצד רובם המכריע בחר לקום מההריסות לבנות משפחות קריירות ומדינה לתפארת.

▲ סבב סיכום - דבר אחד שנאמר שאני לוקח איתי הלאה.

▲ אפשר גם לסיים עם מסרים רלוונטים ומחזקים של מרדכי צ'כנובר לאור אירועי השבעה באוקטובר

▲ [לצפייה לחצו כאן](#)

ציוד נדרש

מקרון, מחשב, שיר מודפס

שיר מספר

גיא מזיג, דורון מדלי, הראל סקעת, טל קסטיאל, יונתן רזאל

81434

זה אני, מחפש את אבא
מי יפסיק ומי ימשיך לצעוד
ילד לך, רק אל תעמוד
אני חי בין מטה ללמעלה
לא עוצר, ממשיך ללכת הלאה
עוד שורה של אנשים ברחוב
הם הולכים ולא הלוך ושוב
בוחר חיים מתחנה לתחנה
רעשים הופכים למנגינה
אצבעות שבורות ואמונה
מנגן על מנדולינה ישנה

מתקרב אל סוף כל כך ידוע
לא מבין ולא שואל מדוע
מתנדב מרים יד באוויר
תשאיר אותי, אבא רק תשאיר
אני כאן, ברוך השם נשארתי
הוא נתן, אני זה שלקחתי
ובמקום לשכוח רק זוכר
המספר איתי להישאר
בוחר חיים מתחנה לתחנה
רעשים הופכים למנגינה
אצבעות שבורות ואמונה
מנגן על מנדולינה ישנה

שיר מספר

גיא מזיג, דורון מדלי, הראל סקעת, טל קסטיאל, יונתן רזאל

81434

זה אני, מחפש את אבא
מי יפסיק ומי ימשיך לצעוד
ילד לך, רק אל תעמוד
אני חי בין מטה ללמעלה
לא עוצר, ממשיך ללכת הלאה
עוד שורה של אנשים ברחוב
הם הולכים ולא הלוך ושוב
בוחר חיים מתחנה לתחנה
רעשים הופכים למנגינה
אצבעות שבורות ואמונה
מנגן על מנדולינה ישנה

מתקרב אל סוף כל כך ידוע
לא מבין ולא שואל מדוע
מתנדב מרים יד באוויר
תשאיר אותי, אבא רק תשאיר
אני כאן, ברוך השם נשארתי
הוא נתן, אני זה שלקחתי
ובמקום לשכוח רק זוכר
המספר איתי להישאר
בוחר חיים מתחנה לתחנה
רעשים הופכים למנגינה
אצבעות שבורות ואמונה
מנגן על מנדולינה ישנה